

Innhold

1 Kirkemusikk 1600–1800..... 10

Moderne blandingsstil i Vest-Europa

fram til år 1700 12

De vestlige kirkereformene 1517–1563 12

De tre stilartene i kirkemusikken
på 1600-tallet og fram til i dag 15

Fra lokale musikalske hjertesukk til en felles-
europeisk barokkstil: «den forente smak» .. 16

Stile antico og flerkorlig stil i den
romerske kirken 18

Katolsk tradisjonsbrudd: mellom ortodoksi
og puritanisme 20

Venetiansk praktstil som varemerke og
eksportartikkel: Claudio Monteverdi
og hans etterfølgere 21

Reformert musikk i Sveits og Nederland 23

Frankrike 1600–1700: strenge messer, moderne
motetter, smektende nattverdsmusikk 25

Tyskland 1550–1700: Ordet i sentrum! 27

England fra reformasjonen til restaurasjonen 31

Spansk og portugisisk kirkemusikk 34

Kirkemusikken på 1700-tallet 35

Nye sensuelle uttrykksmidler 35

Italia mellom konservatisme og moderne arier 36

Fransk senbarokk med italienske overtoner .. 39

Händel og den forente smak i England 40

Luthersk musikkglede hos
Johann Sebastian Bach 42

Fra praktbarokk til moden wienerklassisisme 45

2 Verdslig vokalmusikk 1600–1800 48

Musikk og drama på 1600-tallet 50

Sunget drama i Firenze 50

Pastoraler og tragedier i Mantova 52

Kardinalenes musikkteater 53

Kammerkantaten på 1600-tallet 56

Opera og karneval i Venezia 57

Operaen på vandring 60

Heroisk tragedie i Paris og Versailles 61

Masque og opera i England 63

Musikk og drama på 1700-tallet 66

Italiensk *opera seria* 66

Opera seria i Napoli, Roma og Venezia 68

Kammerkantaten på 1700-tallet 69

Opera seria i Tyskland og England 70

Fransk musikkdramatikk på 1700-tallet 73

Eksperimenter og reformer 74

Italiensk operakomedie 78

Operakomedie på fransk, engelsk og tysk ... 79

Mozarts *buffa*-operaer 81

3 Instrumentalmusikk 1600–1800 84

Instrumentalmusikken på 1600-tallet 86

Generalbass: den nye musikkens fundament 86

Utøveren som komponist 87

Instrumenter 89

Instrumentalmusikken frigjør seg fra
vokalmusikken 90

Med basis i improvisasjonskunsten:
den fantastiske stilen 91

Tema med variasjoner 92

Musikernes status: eleganse og storslagenhet
i det franske hoffets musikk 93

En kvinnelig komponist ved
Ludvig XIVs hoff 94

Offentlig framføring: de tyske bymusikantene
og den engelske consortmusikken 97

Virtuositet og *scordatura*:
den italienske sonaten 99

Triosonaten tar form 102

Instrumentalmusikken på 1700-tallet	104
Verker for klaviaturinstrumenter	104
Offentlige og private konserter	106
Konserten etableres.	108
Solokonserten: den virtuose solisten i sentrum	109
Orkesterkonserten med fransk ouverture . . .	111
Fra rokokko til <i>Empfindsamkeit</i> : stilistiske trekk i musikken etter 1750.	111
Instrumentalmusikken 1770–1800: wienerklassisismen	114
Tilfellet Mozart	114
Sonate – hva vil du oss?	116
Mozart som pedagog	118
Pappa Haydn og symfonien.	121
Haydn og strykekvartetten.	123
Anmeldelsen som kan avslutte et århundre . .	125
4 Instrumentalmusikk på 1800-tallet	126
Symfonien på 1800-tallet.	128
Hva er romantikk, og hva er romantisk musikk?	128
Instrumentalmusikkens nye rolle ble skapt gjennom kritikk	130
Beethoven, symfonien, materialet og hans drama	131
Beethoven, dansen og ordet.	133
Etter Beethoven: Schubert og Schumann . . .	135
Mendelssohn på De britiske øyer	137
Brahms' symfonier	139
Patina eller progressivitet.	140
Romantisk kammermusikk.	143
Romantikken begynner <i>adagio sostenuto espressivo</i>	143
Beethovens sene strykekvartetter	147
Samtidens kritikk	148
Mendelssohn: musikalsk dressing eller konsolidering?	151
Brahms og klarinetten	154

Programmusikken, eller kampen om musikkens framtid	156
Berlioz og den fantastiske symfonien.	156
Fordømmelsen og det evig moderne	158
Kort analyse av <i>Symphonie fantastique</i>	160
Liszt og framtidsmusikken.	164
Programmusikken blir konservatorie-ren. . .	165

Aspekter ved en materiell verden: 1800-tallets klaver	167
Kunsten å forme den hustru hustru	167
Schumann lager en verden rundt klaveret. . .	169
Chopins former og uformer	170
Liszt, klaverkonserter og pianisme	172
Virtuoseri og fandens fele	174
Kunsten å synge på klaveret er å være utro mot noter	175

5 Vokalmusikk på 1800-tallet. 178

Tysk Lied.	180
Romantikkens forestillingsverden og estetikk	180
Lieden som det romantiske <i>par excellence</i> . . .	181
Lille Grete spinner.	183
Schumanns lieder	186
Lieden etter Schubert og Schumann.	187

Tysk romantisk opera og Wagners musikkdrama	189
Fra Mozart til romantisk opera.	189
Webers oppdagelse av et romantisk musikalsk landskap	191
Trollmannen Wagner.	193
Musikkdramaet, myten og det allmennmenneskelige	195
<i>Tristan og Isolde</i> : blikket og akkorden	196
Wagners historiske betydning.	199

Italiensk romantisk opera	200
Italiensk opera som håndverk og industri. . .	200
Problemet og suksessen Rossini	201
Den romantiske Bellini.	203
Verdi krever dramatisk troverdighet: teater, teater	205
Verdis senstil: <i>Otello</i>	206

6 Musikalsk nasjonalisme og *fin-de-siècle* 1860–1900 208

Musikalsk nasjonalisme på 1800-tallet . . .	210
Nasjonalisme eller nasjonalromantikk?	210
Striden rundt et nasjonalt russisk musikkonservatorium	211
Glinkas første russisk-nasjonalistiske verker	212
De mektige fem: mer ull enn gull?	214
Kunsten å russifisere	215
Stakkars Tsjajkovskij	216
Operaen og det nasjonale	216
Hvem eide definisjonsretten til russisk musikk?	218
Andre nasjonale strømninger	219
Dansken og svensken og nordmannen på fjelltur	220
<i>Olav Trygvason</i> : et operatisk appendiks	223
Böhmen, Mähren eller Tsjekia?	224
Musikalsk nasjonalisme som maktstrategi og ideologi	226

To veier inn i det 20. århundret:

Mahler og Debussy	228
Ideen om det moderne	228
En original estetikk	229
Mahlers kompositoriske praksis	231
Musikkens materiale som brokker av erindring	232
Debussys modernisme	233
<i>Faunens ettermiddag</i> : modernismens hanegal	234
Modernitet i spill	239

7 Kunstmusikk 1900–1945 240

Musikk mellom frihet og stat:

Paris, New York og Moskva	242
Maurice Ravel: epigon eller foredler?	242
Stravinskij: overflatens mester	243
<i>Vårofferet</i>	244
Historien om <i>Soldatens historie</i>	246
Musikkens mekanikk og fortolkningens død	250
Erik Satie: den rareste gutten i klassen	251
Les Six: Valget er hane eller harlekin!	253
Den manifeste kunst	254
Hvor er musikken egentlig, Edgard Varèse?	255
Den nye verden og <i>Amériques</i>	257
En fri Ives som forsikringsagent	258

Finnes det en egen amerikansk kunstmusikk?	260
Fra Russland til revolusjon	261
Kommunismens komponister	262

Modernismen i *fin-de-siècle* Wien og

Weimarrepublikkens Berlin	264
Gamle verdier går i oppløsning	264
«Bruddet» med tonaliteten:	
Arnold Schönberg	265
Nye farger og gamle former: <i>Pierrot lunaire</i>	267
Schönbergs tolvtonemetode	268
Den andre wienerskolen: Schönbergs «elever»	
Anton Webern og Alban Berg	270
En atonal opera: Alban Bergs <i>Wozzeck</i>	272
Den nye musikkens individualist:	
Béla Bartók	273
Avantgarde og modernisme i «Weimarrepublikken»	274
Modernismen blir politisk: Hanns Eisler	276
Operaen innhentes av samtiden: Kurt Weill	277
Neoklassisisme i Tyskland: Paul Hindemith	278
Nazismen og ensretting:	
Modernistene drives i eksil	280

8 Kunstmusikk etter 1945 282

Kunstmusikk i perioden 1945–1960	284
Samfunnsmessig bakteppe	284
Nye generasjoner	285
Messiaen og analyseklassen i Paris	287
Cage og det preparerte pianoet	288
Darmstadt og serialismens fødsel	289
Tverrestetiske interesser	290
Elektroakustisk musikk	293
Bredere orienterte komponister etter krigen	293
Konservativt musikkliv 1945–1960	294
Kunstmusikk i perioden 1960–1975	297
Modernisme, avantgarde og stilblanding	297
Minimalismen vokser seg stor	300
Modernismen mister hegemoniet	301
1960–1975: Klassisk musikkliv blomstrer	302
Kunstmusikk i perioden 1975–1990	304
Det «postmoderne» og spillet med stilfigurer	304
Samtidsmusikk blir en etablert institusjon	306

Fransk spektralmusikk	307	Kind of Blue: gammelt møter nytt	358
Radikale røster på kontinentet	308	Hard bop og en tredje vei	358
Russisk mystikk og stilblending	308	Frihet og musikalsk mangfold	360
Østlig åndelighet og inderlighet	310	Frijazz og musikalske kjennetegn	360
Avantgarde i Europa og USA	311	Frihet i ulike utgaver	362
Kompositorisk globalisering	312	Moderne jazzpiano	363
Kunstmusikk etter 1990	314	Elektrisk jazz	364
Nye lyttemåter	314	Med globalt utsiktspunkt	366
Modernistene eldes	316	10 Populærmusikk etter 1945	368
Fortellingens tilbakekomst	318	Fra rhythm'n'blues til rock'n'roll	370
Men operaformen var ikke død!	319	Tenåringskulturen på 1950-tallet	370
Andre mulige perspektiver på vår tids kunstmusikk	320	R&B eller rock'n'roll?	371
Tidligmusikkbevegelsen tar av	323	Countrytradisjonen forut for rock'n'roll ...	374
Forvandlinger i klassisk musikkliv	324	Fra blues til rockabilly: «That's All Right» ...	376
9 Jazz: mellom kunst og populærmusikk	326	1950-tallet som begynnelsen på historien om rock	378
Opprinnelse og utveksling	328	Afroamerikansk populærmusikk etter 1960	379
Ikke afrikansk, men	328	Borgerrettighetsbevegelsen versus Black Power	379
Et samfunn i vekst	330	Sweet Soul Music! Musikk og politikk i skjønn forening	380
Ragged music og stride	331	Aretha Franklin: åndelig forankring og vokale C-momenter	382
Blues: gammel fra begynnelsen	333	Plateselskapet Tamla Motown i Detroit	383
Instrumental jazz i støpeskjeen	335	A Brand New Bag! Fra soul til funk	386
Jazz blir en selvstendig musikkform	337	Grooveanalyse av James Browns «Sex Machine»	387
Chicago som økonomisk og musikalsk knutepunkt	337	Discofunk og motkrefter: afroamerikansk musikk i crossover-æraen	388
Solisten Louis Armstrong	338	Rappens første fase: <i>Old School</i> og gatekultur på østkysten	391
Danseorkestre og jazz	339	Samfunnskritikk og kommersielt gjennombrudd	393
Den store lyden: storband i utvikling	341	Hardcore-rappens dominans på 1990-tallet ..	394
Orkesterfargenes mester: Duke Ellington ...	343	Fra marginal stilleverandør til hovedstrøm ..	397
Orkestergroove	344	Seriøs underholdning: Pop og rock 1960–1980	399
Swing i ren form	346	Pop og rock mellom høy og lav	399
Swing som sosial klangbunn	347	Kvinnelige artister og surfere i studio	400
Solister og spillemåter	349	Fra akustisk protestsang til elektriske ballader	402
Store jazzstemmer	350	The Beatles mellom nytt og gammelt	403
Fundamentale forandringer:		Motkultur og fellesskap	405
Fra bebop til frijazz	352		
Bebop med krav til musikere og publikum ..	352		
Bopens kjennetegn	353		
Bebopens ettervirkninger	354		
Kvinnelige utøvere og bebop	356		
Cooljazz og nye klangfarger	356		

Musikalske ambisjoner	405	Bibliografi	431
Sangere og gitarister som rockehelter	406	Navneregister	438
Leken med det tilgjorte	407	Stikkordregister	443
Mot en ny popmusikk	409	Forfatteromtaler	446
Amatører og mediehappydings	409	Bildekrediteringer	448
1980- og 1990-tallets pop og rock	412		
Ut av 1970-tallet: punkens etterdønninger . .	412		
Alternative versus mainstream	414		
Fra analog til digital	417		
Musikkvideo som reklame og eksperiment. .	418		
1980- og 1990-tallets superstjerner	420		
1970-tallets disko	423		
Klubbkultur og klubbmusikk	425		
De mange sjangernavnene	427		
Stjerneprodusenter, dansbar pop og eksperimentell techno	429		
2000-tallet, Internett og mp3-filer	429		